

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Kwaliteitsonderzoek bij

Scholengemeenschap Bonaire, afdeling mbo

Plaats : Bonaire
BRIN-nummer : 30GR-5
Datum schoolbezoek : 13 november 2017
Rapport vastgesteld te Tilburg op 23 januari 2018

Inhoud

- 1 Inleiding 5
- 2 Bevindingen 7
- 3 Conclusie en vervolgspraken 11

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 13 november 2017 een onderzoek uitgevoerd op Scholengemeenschap Bonaire, afdeling mbo naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. Het betreft een eerste kwaliteitsonderzoek sinds de instellingen in Caribisch Nederland op 10 oktober 2010 onder toezicht zijn gesteld van de Inspectie van het Onderwijs. De conclusies van dit onderzoek kunnen worden beschouwd als een integrale beoordeling op basis waarvan de scholen en hun besturen kunnen werken aan het consolideren en borgen van bestaande kwaliteit, alsmede gerichte maatregelen kunnen treffen om geconstateerde tekortkomingen op te heffen. De inspectie heeft over de periode van 2012-2017 jaarlijks op alle scholen aspecten van de kwaliteit van het onderwijs beoordeeld en nauwgezet de verbeteractiviteiten gevolgd.

Context

In de themarapportages van 2014 en 2016 'Onderwijsverbetering in Caribisch Nederland' en De ontwikkeling van het onderwijs in Caribisch Nederland 2014-2016 heeft de inspectie de context en de omstandigheden waaronder de eilanden van Caribisch Nederland het onderwijs vormgeven, uitgebreid beschreven.

Toezichthistorie

Vanaf 2011 heeft de Inspectie van het Onderwijs jaarlijks verschillende toezichtactiviteiten uitgevoerd op de school. Na het kennismakingsgesprek in mei 2011 heeft de inspectie jaarlijks kwaliteitsonderzoeken uitgevoerd en voortgangsgesprekken gehouden. Verder heeft de inspectie in 2014 een onderzoek naar bestuurlijk handelen uitgevoerd.

In het huidige kwaliteitsonderzoek is de kwaliteit van het onderwijs opnieuw beoordeeld. Ze is vergeleken met de kwaliteit die in 2016 werd vastgesteld. Op deze wijze wordt in beeld gebracht in hoeverre de verbeteractiviteiten tot zichtbare resultaten leiden.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het document *De Basiskwaliteit van het MBO en de SKJ's in Caribisch Nederland* (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011). Dit document sluit aan op het Toezichtkader po/vvo 2011. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Onderzoeksopzet

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie de kwaliteit van de volgende kwaliteitsgebieden: Onderwijsproces, kwaliteitsborging en Naleving wettelijke vereisten. De examinering en diplomering wordt onderzocht in een apart onderzoek in maart 2018. Het kwaliteitsgebied opbrengsten wordt beschreven maar niet beoordeeld.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd en die de inspectie tijdens het schoolbezoek heeft ontvangen.

- Schoolbezoek, waarbij de inspectie lessituaties in de praktijk zijn geobserveerd.
- Gesprekken met de zorgcoördinator over de begeleiding en de leerlingenzorg.
- Een gesprek met een aantal studenten.
- Een gesprek met leraren en stagecoördinatoren.
- Een gesprek met teamleiders en de unitdirecteur.
- Een eindgesprek met de unitdirectie en algemeen directeur na afloop van het schoolbezoek.
- Een afzonderlijk gesprek met een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Hoofdstuk 3 geeft de conclusie en afspraken met de school weer.

2 Bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijft de inspectie tot welke bevindingen en conclusies het onderzoek heeft geleid. Per kwaliteitsaspect wordt een oordeel gegeven. Deze oordelen worden vooralsnog niet weergegeven in de vorm van een score maar in een beschrijving van de aangetroffen kwaliteit. Met uitzondering van het aspect opbrengsten (leerresultaten) wordt beschreven hoe de kwaliteit zich verhoudt tot de Nederlandse inspectienormen. Voor de opbrengsten geldt een andere benadering. Hiervan geeft de inspectie aan of de school naar haar oordeel bij de meest recente opbrengstmeting door middel van landelijk genormeerde toetsen, voldoende vooruitgang heeft geboekt ten opzicht van de beginsituatie (zoals vastgesteld tijdens het eerste inspectieonderzoek in 2008) en ten opzichte van de vorige opbrengsten. Een definitieve inspectienormering voor de opbrengsten in Caribisch Nederland wordt nog ontwikkeld.

Algemeen beeld

Het onderwijs van de unit mbo is duidelijk verbeterd sinds 2016. Onder leiding van de vorige directeur ad interim en de huidige unitdirecteur zijn de voorwaarden gerealiseerd voor verantwoord beroepsonderwijs. De studenten zijn weer aanwezig bij de lessen en het leerklimaat onder de studenten en het werkklimaat in het team van docenten is sterk verbeterd. Verder is er een minder omvangrijk opleidingsaanbod vastgesteld en zijn de lokalen vernieuwd en voorzien van betere faciliteiten. Voor alle opleidingen zijn er onderwijs- en examenregelingen (oer-en) en bpv-handboeken beschikbaar. De kwaliteitsaspecten samenhang, didactisch handelen, leertijd, leeromgeving, intake en plaatsing, studentenzorg, beroepspraktijkvorming en kwaliteitszorg voldoen nu aan de eisen. Dit is te danken aan sterk verbeterd onderwijskundig leiderschap. Winst is nog te boeken door gerichtere aandacht voor taalachterstand in de lessen, voor de begeleiding van studenten tijdens de lessen en voor de begeleiding van de beroepspraktijkvorming vanuit de instelling. Hoewel het didactisch handelen in het algemeen voldoet aan de eisen zijn er op dit punt nog wel enkele aandachtspunten. Deze punten zullen wij tijdens een volgend kwaliteitsonderzoek opnieuw onderzoeken. Hieronder volgt een toelichting per kwaliteitsaspect.

Toelichting

Opbrengsten.

De inspectie heeft nog geen norm vastgesteld voor een beoordeling van de opbrengsten van het onderwijs in Caribisch Nederland. Bovendien zijn veel mbo-opleidingen van de SGB te klein om de opbrengsten te beoordelen. De SGB biedt op niveau 2, 3 en 4 in totaal 13 opleidingen aan op de hoofdvestiging. Het vorig jaar werden hier nog 38 opleidingen verzorgd. Daarnaast worden onder verantwoordelijkheid van de SGB 6 opleidingen verzorgd op niveau 1 door het docententeam van Fundashon Forma. Bij deze vestiging bestond het aantal opleidingen het vorig jaar uit slechts twee.

Het mbo heeft 201 studenten ingeschreven. Het vorig schooljaar waren dat er 190. Uitgesplitst naar niveau is het beeld van de opbrengsten als volgt:

DR en JR in procenten van 2016-2017. Tussen haakjes zijn de percentages van 2015-2016 vermeld.

	Diploma- resultaat	Jaar- resultaat
Opleidingen niveau 1 (Fundashon Forma) 6 opl.	66 (91)	57 (93)
Opleidingen niveau 2 6 opl.	44 (58)	46 (39)
Opleidingen niveau 3 6 opl.	33 (26)	40 (19)
Opleidingen niveau 4 1 opl.	0 (56)	0 (40)

Ter vergelijking geven wij de huidige normen weer die in Europees Nederland gelden voor DR en JR. (nb. voor het oordeel in Nederland wordt overigens ook het startersresultaat in het oordeel betrokken):

<i>Niveau 1</i>	<i>nog geen norm vastgesteld</i>	
<i>Niveau 2</i>	<i>DR 61</i>	<i>JR 67</i>
<i>Niveau 3</i>	<i>DR 70</i>	<i>JR 68</i>
<i>Niveau 4</i>	<i>DR 70</i>	<i>JR 68</i>

Wat opvalt is dat de opbrengsten lager zijn dan in 2015-2016. Verder valt op dat de opbrengsten van niveau 3 en 4 relatief laag zijn. Hierbij moet opgemerkt worden dat de verbeteringen van het onderwijs die sinds zomer 2016 zijn gerealiseerd wellicht nog niet geresulteerd hebben in verbeterde opbrengsten in het afgelopen schooljaar.

Programma

Dit domein bestaat uit de kwaliteitsaspecten samenhang en maatwerk. Net als in 2016 voldoet de samenhang aan de basiskwaliteit, maar het maatwerk niet. De programma's van de verschillende opleidingen zijn voldoende afgestemd op de kwalificatiedossiers. Ook vormt het programma, bestaande uit hoofdvak, ondersteunende vakken en de beroepspraktijkvorming (bpv), in voldoende mate een consistent geheel. Door de vaststelling van oer-en en bpv handboeken worden de studenten nu voldoende geïnformeerd over de opzet van het programma. Het maatwerk is nog onvoldoende verbeterd. Nog steeds zijn de lessen nauwelijks afgestemd op specifieke onderwijsbehoeften van studenten, die in groepsoverzichten of bij de analyses van toetsen of proefexamens zijn vastgesteld. Verder is het programma ook nog onvoldoende afgestemd op de taalbehoeften van een groot deel van de studenten. Hoewel er in sommige lessen wel aandacht was voor de problemen van de studenten met de Nederlandse taal, blijven er veel kansen onbenut om de studenten te leren met hun beperkte taalschat het lesmateriaal te volgen.

Leren in de onderwijsinstelling

Dit domein bestaat uit de kwaliteitsaspecten didactisch handelen, leertijd en leeromgeving. Het didactisch handelen voldoet net als in 2016. De lessen kennen meestal een functionele start en regelmatig ook een dito afsluiting. Ook zijn de studenten voldoende betrokken bij de onderwijsactiviteiten. Ondanks deze taakgerichte werksfeer is er in enkele lessen nog veel sprake van monologen van de docent en in mindere mate van functionele interactie tussen docent en studenten. Wat ook beter kan is het geven van feedback. Hoewel in het team afspraken gelden over de feedback naar aanleiding van toetsen of oefenexamens, gebeurt dat niet bij alle vakken op een effectieve wijze. Ook tijdens de lessen slagen niet alle docenten er in om feedback te geven die de student verder helpt.

De leertijd voldoet op alle onderdelen aan de eisen. Er wordt dit jaar voldoende onderwijstijd geprogrammeerd en tot nu toe ook gerealiseerd. Er is nauwelijks lesuitval door vervanging van de lessen bij afwezigheid van een docent. Het veelvuldige verzuim, dat het vorig jaar voorkwam, is effectief bestreden door systematische 'aanval op de uitval'. Tijdens de lessen wordt ook weinig tijd verspild door bijvoorbeeld late aanvang.

De leeromgeving is verbeterd. Er zijn meer computerlokalen, het internet vertoont minder storingen en in de meeste lokalen hangen digiborden. Voor het simuleren van beroepssituaties is echter nog weinig gelegenheid.

Begeleiding

Het domein begeleiding bestaat uit de kwaliteitsaspecten intake en plaatsing, studieloopbaanbegeleiding en zorg voor studenten met bijzondere onderwijsbehoeften. In 2016 voldeed geen van deze aspecten aan de basiskwaliteit. Nu voldoen de intake en ook de studentenzorg. De begeleiding voldoet nog niet aan de eisen.

De intake voldoet. Alle potentiële studenten krijgen een intakegesprek. Voor de studenten die op het vmbo extra ondersteuning kregen is er een overdracht tussen de zorgcoördinator van het vmbo en die van het mbo. Indien nodig maken de nieuwe studenten tests om de reken- en taalvaardigheden vast te stellen. De nieuwe studenten worden voldoende voorgelicht over opleiding en beroep.

De begeleiding moet beter. Alle studenten hebben twee lesuren voor studieloopbaanbegeleiding (slb), maar die worden nog niet altijd effectief besteed. voor Soms wordt de tijd voor slb namelijk besteed aan onderwijstijd voor het vak van de docent of is er geen slb-les. Verder zijn de groepsoverzichten en groepsplannen voor dit schooljaar nog niet gereed. Een door de instelling gehouden audit op de unit is ook is kritisch over de begeleiding. Terecht wordt vastgesteld dat er veel informatie wordt verzameld over de vorderingen en de achterstanden of beperkingen van de studenten, maar dat er met deze informatie onvoldoende rekening wordt gehouden in de lessen.

De zorg voor studenten met specifieke onderwijsbehoeften voldoet aan de basiskwaliteit. Er is goede samenwerking met de casemanager en de schoolmaatschappelijk werker van het EOZ. Die verblijven beiden één tot enkele dagdelen per week op de unit. De casemanager adviseert de zorgcoördinator en geeft informatie aan de docenten. Verder zijn er trainingen op het gebied van onder meer faalangstreductie en sociale vaardigheden. Wel merken we op dat enkele handelingsplannen niet op tijd geëvalueerd en geactualiseerd zijn.

Leren in de beroepspraktijk

In tegenstelling tot 2016 voldoet de beroepspraktijkvorming (bpv) aan de basiskwaliteit. Er zijn inmiddels verbeterde bpv-handboeken vastgesteld, er worden duidelijke afspraken gemaakt met de bedrijven over de werkprocessen die getraind kunnen worden op het bedrijf en er zijn afspraken over de momenten waarop de studenten tijdens de lessen reflecteren op hun bpv. Tijdens deze 'terugkoren' kan voor de student de relatie gelegd worden tussen wat hij leert op de instelling en in de beroepspraktijk. Wat beter kan is de uitvoering van de begeleiding van de bpv. Omdat niet alle praktijkopleiders optimaal functioneren, wordt er vanuit haar verantwoordelijkheid voor het totale opleidingsprogramma extra veel gevraagd van de instelling op het gebied van begeleiding en monitoring van de bpv. De studenten ervaren nog steeds dat de praktijkopleiders niet altijd voldoende geïnformeerd zijn om de juiste eisen aan de studenten te stellen en hen optimaal te laten leren van de verschillende taken en werkprocessen.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg voldoet aan de basiskwaliteit. De nieuwe unitdirecteur vertoont effectief onderwijskundig leiderschap, stelt prioriteiten en stuurt de verbeteractiviteiten goed aan. Zij heeft draagvlak gevonden voor het beleid en heeft in korte tijd veel kwaliteitsverbetering gerealiseerd. Ook heeft de unit scherper zicht op de kwaliteit van haar onderwijs. Er zijn veel lesobservaties geweest met een digitale observatietool en er is een interne audit uitgevoerd op de unit. Hiermee zijn de noodzakelijke ingrediënten aanwezig voor een functionele cyclus van beoordelen en waar nodig voor het verbeteren van de kwaliteit. Intern is er een actieve dialoog met studenten en docenten en een effectieve samenwerking met het EOZ. Ook doet de unit moeite om een systematische dialoog te onderhouden met bijvoorbeeld de bedrijven en de branches, al is een effectieve dialoog met deze partijen niet altijd eenvoudig. De unit verantwoordt zich nog niet in het openbaar over de kwaliteit van het onderwijs.

3 Conclusie en vervolgspraken

Onderwijskwaliteit

De kwaliteit van het onderwijs is sterk verbeterd. Een volledig oordeel over de basiskwaliteit kan echter pas gegeven worden na het onderzoek naar de examinering en diplomering in maart 2018. De inspectie zal dan ook aandacht besteden aan de punten die volgens dit rapport beter moeten of beter kunnen.

Naleving

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

Afspraak

In maart 2018 onderzoekt de inspectie de examinering en diplomering en tevens de volgende aspecten van het onderwijsproces:

- het pedagogisch didactisch handelen;
- de begeleiding van de studenten;
- de begeleiding van de studenten in de beroepspraktijk.